

Dilemma in de teelt

Letten op voedselveiligheid én milieu lukt niet altijd

Minder gewasbeschermingsmiddelen gebruiken om een product te beschermen tegen ziekten en plagen, en als het kan ook nog minder schadelijke middelen. In het kader van voedselveiligheid en milieubelasting wordt er van telers veel gevraagd. Uit een onlangs gehouden workshop van Bayer Crop Sciences en DLV Plant blijkt dat bij te veel aandacht voor het één, het andere nog wel eens in het gedrang komt.

Léon Jansen
Schuttelaar en Partners
ljansen@schuttelaar.nl

De samenleving legt een druk op de telers om bij gebruik van gewasbeschermingsmiddelen aan twee belangrijke zaken aandacht te besteden. Enerzijds het tegengaan van een te hoge belasting van het milieu en emissie naar het grond- en oppervlaktewater. Anderzijds het voorkomen van te veel verschillende residuen of te hoge residugehaltes op groenten en fruit. Voor een groot gedeelte kunnen telers aan beide eisen voldoen door geïntegreerde gewasbescherming met aandacht voor preventie en het gebruik van biologische middelen. Maar dat er grenzen zijn, bleek tijdens de workshop.

Bestrijdingsmiddelen

Door te spuiten op basis van hogere schadedrempels en de natuur corrigerend te laten optreden, kunnen verschillende ziekten en plagen met biologische middelen of biologische bestrijders worden bestreden. Soms is de aantasting echter zodanig dat chemische middelen noodzakelijk zijn. Specifiek werkende middelen met relatief weinig effect op het milieu of biologische bestrijders hebben dan de voorkeur boven de traditionele breedwerkende middelen. Financieel rendement en het beschermen van de oogst en de kwaliteit zijn doorslaggevend. Indien nodig zal de teler dus altijd middelen gebruiken om de oogst te garan-

deren. Bij specifiek werkende middelen zijn er, in vergelijking met breedwerkende middelen, vaak meerdere middelen nodig om een product te beschermen tegen de diversiteit aan ziekten en plagen. Daarnaast leidt het spuiten op basis van schadedrempels, in plaats van een preventieve aanpak, tot bespuitingen later in de teelt en korter voor de oogst. Deze strategieën leiden mogelijk tot het overschrijden van de norm waar de retail om vraagt. De trend die al enkele jaren in omringende landen gaande is, is er een van bovenwettelijke eisen van de retail aan de producenten. Producten mogen soms maximaal drie, vier of vijf verschillende residuen bevatten. Daarnaast wordt er per stof een strengere norm gesteld dan wettelijk vastgelegd. Het telen volgens deze richtlijnen kan een hogere milieubelasting tot gevolg hebben. Het residu gedrag van middelen wordt door de retailers voor telers namelijk een belangrijker argument dan het milieueffect.

Milieueisen

Om er zeker van te zijn dat er aan het einde van de teelt minder ziekten en plagen zijn, moet er preventief worden gespoten. Gevolg is dat selectief spuiten (spuiten als het echt nodig is) plaatsmaakt voor kalenderspuiten (spuiten op vaste tijdstippen) met soms breedwerkende middelen. Ook kan de beperking van het aantal middelen in het eindproduct tot een verhoogde kans op resistenties leiden, omdat vaker dezelfde middelen worden gebruikt

in plaats van meerdere middelen met een ander werkingsmechanisme.

Het lijkt er dus op dat door de druk om aan milieueisen te voldoen, het verminderen van het aantal residuen ertoe leidt dat er meer middelen worden gebruikt in het begin van de teelt en preventief. En dat er meer eenzijdig gebruik wordt gemaakt van middelen door de eis van een beperkt aantal stoffen op het eindproduct met het risico van het versneld ontstaan van resistentie. Tenslotte dreigt bij de middelenkeuze het milieueffect ondergeschikt te raken aan het residu gedrag.

Uiteindelijk zal de teler zijn oogst en kwaliteit niet op het spel zetten. We moeten er als samenleving voor waken dat het milieu niet te veel wordt belast met gewasbeschermingsmiddelen en dat er niet te veel residuen op groenten en fruit zijn als ze worden verkocht. Maar belangrijk is dat telers de ruimte hebben om met hun inzichten een duurzame teelt kunnen uitvoeren. Te strenge eisen kunnen belemmerend werken. ❖

Gewasbescherming door het veroorzaken van feromoonverwarring. Foto: Marijke van Schaik, NFO

